

หน้า 12 ● วันศุกร์ที่ 3 กรกฎาคม พุทธศักราช 2541

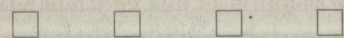
ที่ขึ้นชื่อลือชาในบรรดาไม้ดอก-ไม้ประดับนั้น "กล้วยไม้" ก็ใช่เบา..!

ความสวยงามของรูปทรงสีสัน เฉพาะอย่างยิ่ง เส้นที่ของดอก เขียวอันให้ผู้คนปลุกเลี้ยงกันแพร่หลาย จากถิ่นพนา ย้ายมานคร เนื่องด้วยคามนิยมจะ ชื่นชมเชย

จากป่าเขาแหล่งพันธุ์เดิม สู่วัยค้าบ้านเรือนที่ไม่ ใครคุ้นเคย--การปรับตัวสู่สภาพแวดล้อมใหม่จึง สำคัญ แต่ก็ใช้ทั้งหมด ด้วยว่านิสัยพื้นเพยังคงเป็น ปัจจัยจำเป็นต่อความอยู่รอด

เมื่อรักจะปลูกจึงต้องเรียนที่จะรู้จัก เป็นคำแนะนำ สำหรับ "นักนิยมกล้วยไม้"..!

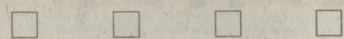
นอกจากคำแนะนำปากต่อปากจากผู้รู้ผู้มีประสบการณ์ หนังสือหนึ่งหาอ่านได้ยากด้วยเรื่องราวเกี่ยวข้องกับกล้วยไม้ให้คนคว้าวางความกัน..!

ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยปฏิบัติการวิจัยพรรณไม้แห่งประเทศไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย--ดร.อบฉัตร ไทยทอง ให้ความรู้ว่ามีกล้วยไม้นั้นมีจำนวน ชนิดมากที่สุดในบรรดาพืชดอกทั้งหลาย คือถึงกว่า 19,000-35,000 ชนิด

เฉพาะในประเทศไทยของเรานั้น มีกล้วยไม้ป่า มากกว่า 1,000 ชนิด แต่ที่คุ้นเคยก็ราว 200-300 ชนิด และที่นิยมมักเป็นพวกที่ให้ดอกสวยงามเช่น เอื้องผึ้ง เอื้องคำ เอื้องสาย ช้างกระ พ้ามุ่ย เข็มแสด

อีกจำนวนมากยังไม่เป็นที่รู้จัก พบเห็นได้ยาก ด้วยมีขนาดเล็ก อาศัยอยู่บนต้นไม้สูง หรือมีสีกลิ่นกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม กระทั่งอาจใกล้สูญพันธุ์ไปแล้ว

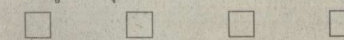
การอนุรักษ์ผ่านตำรา ก่อนจะไม่ให้ศึกษาค้นคว้าก็เป็นอีกหนทางหนึ่งที่น่าสนับสนุน

แต่น่าเสียดายที่ตัวรับตำรากล้วยไม้ไทยที่พอจะหาได้นั้นนอกจากจำนวนจะไม่มากแล้ว เนื้อหาที่กระจัดกระจายมิได้รวบรวมไว้ละเอียดพอจะหยิบยกมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์ในเล่ม

• “โครงการกล้วยไม้-ภาพวาดสีน้ำและข้อมูลประจำชนิด” ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย(สกว.) เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างศิลปินและนักพฤกษศาสตร์

คือเอกชัย อุดประไพ--ศิลปินประจำโครงการ และ ดร.อบฉัตร ไทยทอง--นักพฤกษศาสตร์

เพื่อผลิตงานจิตรกรรมทางพฤกษศาสตร์ชิ้นแรกของประเทศไทย และจะนำไปสู่การผลิตตำรากล้วยไม้ไทยที่สมบูรณ์ที่สุด..!

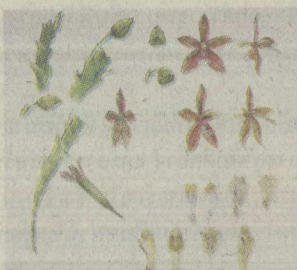
ดร.อบฉัตร ไทยทอง นักพฤกษศาสตร์ประจำโครงการ เล่าถึงความเป็นมาว่า...

“...ตำรากล้วยไม้ไทยที่สมบูรณ์เป็นภาษาไทยยังไม่ มีเลย มีแต่วิธีการปลูกเลี้ยงกล้วยไม้ การเพาะเลี้ยง

เนื้อเยื่อ แต่ข้อมูลรายละเอียดสำหรับชนิดพันธุ์ไม่มี ตำราส่วนใหญ่ที่เป็นภาษาอังกฤษก็ต้องอ่านหลาย เล่มประกอบ ..เท่าที่มี จะเป็นรูปภาพ มีบรรยายสั้นๆ ประกอบ ว่าชื่ออะไร ออกดอกเมื่อไร พบที่ไหน และที่ผ่านมาของเรายังไม่เคยมีวาดภาพประกอบ มีแต่ภาพถ่าย

..คุณเอกชัย สนใจที่จะวาดรูปกล้วยไม้ ก็เลยคุยกันว่าอยากจะทำเป็นหนังสือที่มีภาพวาดประกอบ จึงขอร้องไปยัง สกว.”

ดร.อบฉัตร กล่าวถึงคลังอนุกรมวิธานกล้วยไม้ฉบับนี้ว่า จะบันทึกข้อมูลอย่างละเอียดถูกต้องตาม เนื้อหาวิชาการ ขณะเดียวกัน การนำเสนอผ่านภาพวาดสีน้ำก็จะช่วยให้คนที่ไม่มีใครมีความรู้ลึกเกิด ความสนใจและเข้าใจได้ง่าย

เขากวางอ่อน

ปัดแดง หรือ ลิ้นมังกร

“..ภาพถ่ายจะมีสีสันทัดส่วนที่ถูกต้อง แต่จะขาดรายละเอียดข้างในที่มองไม่เห็น ภาพวาดจะมีมิติที่ดีกว่าและสามารถแกะส่วนต่างๆ มาวาด ทั้งต้น ดอก ส่วนของดอกที่แกะออกมา เกสร กลีบทุกกลีบ ข้อ ขยายของดอก ..ถ้าเราเอาศิลปะที่มีความถูกต้องในเรื่องของสีและความเป็นจริง มาบวกกับข้อมูลทางวิชาการก็น่าสนใจมากกว่า”

มติชน

สุขสรรค์

พ้ามุ่ย

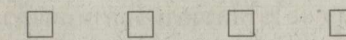
เอื้องสีตาล

อนุกรมวิธาน

กล้วยไม้ไทย

สื่อ 'ศาสตร์' ผ่าน 'ศิลป์'

โรยไป บางอย่างบานวันเดียว บางอย่างบานครึ่งวัน เราก็จะกลับมาทำที่ห้องแล็บโดยเอาภาพถ่ายนั้นมาดูประกอบในการลงสี ..แต่ละชนิดใช้เวลา 3-5 วันเป็นอย่างต่ำในการวาดภาพ”

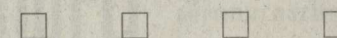
นักพฤกษศาสตร์ประจำโครงการ หยิบยกภาพวาดสีน้ำขึ้นมาให้ชมพร้อมคำบรรยายประกอบ..

“เขากวางอ่อน หลายคนจะรู้จัก เป็นกล้วยไม้เมือง อาศัย มีรากค่อนข้างใหญ่ อดทน ใบรูปรีค่อนข้างหนา ดอกเป็นช่อยาวอาจแยกแขนง แขนงจะมีใบประดับรูปคล้ายสามเหลี่ยมเรียงสลับซ้ายขวาของแกนช่อ พื้นดอกสีเหลืองมีลายสีน้ำตาลอ่อน ไม่มีกลิ่น ดอกจะทยอยบาน พบทั่วประเทศ พบในพ้ามุ่ย อาศัยเกาะอยู่บนต้นไม้ ต้นเป็นลำกลม ยาว ใบเป็นแถบแคบๆ เรียงสลับซ้ายขวา ช่อดอกมี

หลายขนาดตั้งแต่ 25-40 เซนติเมตร ขนาดดอกประมาณ 3.5-5 เซนติเมตร ลักษณะเด่นของมันคือดอกสีฟ้า กลีบปากเล็กแหลม..

เอื้องนางพื่อน ต้นยาว 30-50 เซนติเมตร มักห้อยลง ใบรูปรีค่อนข้างบาง จะทิ้งใบก่อนมีดอก ดอกเกิดตามข้อเป็นช่อละ 1-3 ดอก ขนาดดอก 3-4 เซนติเมตร ไม่มีกลิ่นหอม พบทางภาคเหนือ ตะวันออกเฉียงเหนือ และตะวันตก..

ปัดแดง หรือสีหิน หรือลิ้นมังกร มีทั้งลำต้นส่วนที่อยู่เหนือและใต้ดิน ต้นใต้ดินเป็นรูปค่อนข้างรีผิวสีน้ำตาลอ่อน ต้นเหนือดินมีโคนกาบใบหุ้ม แต่ละต้นมี 5-6 ใบปลายแหลม แผ่นใบอวบน้ำสีเขียวหรือแกมม่วง ช่อดอกตรงมี 3-10 ดอกต่อช่อ พบขึ้นตามรากใบไม้ หนองหิน ในป่าดิบทุกภาคของประเทศ ดอกบานในฤดูฝน มีเขตการกระจายพันธุ์ในประเทศจีน ลาว เวียดนาม มาเลเซีย และฟิลิปปินส์”

ระยะเวลา 2 ปีของโครงการ จะได้ข้อมูลและภาพถ่ายกล้วยไม้ทั้งสิ้น 300 ชนิด ซึ่งปัจจุบันเสร็จไปแล้วถึง 50 ภาพ

อีกไม่นานคงได้ตำรากล้วยไม้ไทยฉบับสมบูรณ์สวยงามออกมาให้ชมศึกษา..!

แต่ปัจจุบันเจ้าหน้าที่ป่าไม้เมืองไทยที่ร่อยหรอเอาการอยู่ทุกวันนี้ กล้วยไม้ไทยกำลังหมดไปพร้อมกับป่าที่ถูกทำลาย และการถลุงเอาแร่ธาตุได้เฉพาะหน้าน้ำพ่ายออกมาขายแบบไม่คิดเหลือซาก

หากไม่เร่งอนุรักษ์เอาไว้อย่างจริงจัง--กล้วยไม้ไทยอาจเป็นห่วง..!

วิมล กิจวานิชขจร--เรื่องพฤกษศาสตร์
วรพงษ์ เจริญผล -- ภาพ